

Daarin ziet hij de eenige mogelijkheid om den Islam te overwinnen. Met kruistochten bereikt men niets en Luther verwijt dan ook den Paus den steun, dien hij daaraan gaf in plaats dat hij, naar zijn ambt, predikers van het Evangelie tot de Turken zond.

Telkens weer hooren we Luther de vraag stellen en beantwoorden of de Christenen niet gehouden zijn om zending te drijven onder de volgelingen van den profeet. Reeds in 1519, in de verklaring van den tweeden Psalm, schrijft hij, dat de Mohammedanen zich stellig zouden bekeeren, als het aantal Christenen onder hen maar groot genoeg was. Hoe hij zich de praktische verwerkelijking daarvan gedacht heeft wordt niet duidelijk.

De beantwoording van die vraag was ook zeer zwaar. De koloniale wereld bevond zich in handen van de roomsche machten Spanje en Portugal, die op aanwijzing van den Paus die wereld onder zich verdeeld hadden. Waar moest men dan een terrein zoeken voor een protestantschen zendingsarbeid? Heel de situatie van die dagen verhinderde den opzet van een georganiseerden zendingsarbeid.

Geen der hervormers heeft dan ook de kerken direct voor de Zendingstaak geplaatst.

Toch zijn in Luthers levenswerk de lijnen al getrokken, waarlangs de zending zich in reformatorischen zin kon ontwikkelen.

Holl wijst in dit verband op Luthers kerkbegrip, dat direct leiden moet tot de zendingsgedachte. Christus regeert in Zijn kerk, en zooals de zichtbare kerk waarin het Woord verkondigd wordt, Zijn werktuig is, waardoor hij Zijn onzichtbare kerk bouwt, zoo is ook iedere Christen afzonderlijk geroepen Hem als Zijn werktuig te dienen.

Daaruit volgt voor Luther direct — en dat moet ons Gereformeerden wel toespreken — dat niet alleen de „Landeskirche“, maar ook iedere gemeente bevoegd is, zonder machtiging van wie ook, een eigen zendingswerk te beginnen. Daarbij legt Luther sterken nadruk op het algemeen priesterschap der geloovigen en roept zoo alle krachten van alle gemeenten op om tenminste in het gebed mee te arbeiden in dat werk.

God en Christus werken, de mensch is slechts werktuig, hij kan slechts het Evangelie doorgeven. Maar als werktuig is hij onontbeerlijk en mag zijn eer daarin vinden, dat God hem in Zijn dienst gebruiken wil.

Niet alleen in het algemeen heeft Luther zoo over de Zending gesproken. Ook over de uitwerking in de praktijk heeft hij zijn gedachten laten gaan. We zagen het hoe hij daadwerkelijk mee gewerkt heeft om de kennis van den Islam te verdiepen.

Hij vraagt van de zendelingen dat zij het volk, waaraan ze het Evangelie zullen gaan brengen, door en door kennen in zijn zeden en gewoonten, vooral ook in hun taal. Bijzonder dringt hij er op aan, dat men het goede in het vreemde volk zal weten te waardeeren. Zelf gaf hij daarin het voorbeeld. Heel anders toch dan de meeste van zijn tijdgenooten zag Luther ook de goede dingen in den Islam. Hij prijst hun godsdienstigen ijver en klaagt zelfs, dat vele Christenen, die toch het Woord Gods hebben en den naam van Christus belijden, slechter Christenen zijn dan de Mohammedanen in hun godsdienst.

Luther kent de kracht van het heidendom, dat overwonnen moet worden.

Het zijn hoofdzakelijk drie kenmerken, die voor hem het heidendom typeeren.

Allereerst het verlangen om God als middel te gebruiken tot de verwezenlijking van eigen begeerten. Steeds wordt God dan gedegradeerd tot een dienaar der menschen.

Dan de voorstelling, dat het in de macht van den mensch ligt om God te dwingen, hetzij door het offer en goede werken, hetzij in groveren vorm door tooverij.

En tenslotte ziet hij het heidendom zich uitwerken in het wettisch karakter, dat zulk een religie draagt. Want de voorstelling, dat men op God invloed kan uitoefenen, brengt steeds met zich mee de gedachte, dat de één of andere vorm daarvoor bijzonder geschikt moet zijn.

Daartegenover nu ziet Luther als de eerste taak van de Zending om de ware verhouding tusschen God en mensch te prediken. De niet-Christen moet daardoor een indruk krijgen, welke weldaden God de Almachtige hem gewezen heeft, zoodat hij de goedheid Gods gaat zien die hem tot dank verplicht. Langs dien weg wil Luther dan in volle vrijheid het geloof wekken.

Hier komt Luther aan het punt, dat in onze dagen zoo sterk de aandacht vraagt op bijna alle Zendingsvelden, het vraagstuk van de christelijke vrijheid. Tegenover het wettisch karakter van den Islam legt Luther weer, als Paulus, den volken nadruk op die vrijheid ook voor de pasbekeerden. Hij waarschuwt uitdrukkelijk tegen het gevaar dat het Evangelie als een nieuwe wet wordt aanvaard. Daardoor zou het oude heidendom weer zijn intrede doen in de kerk. Dit gevaar kan alleen overwonnen worden door de echt christelijke vrijheid, die ieder persoonlijk voor God stelt, en die daardoor de eigen verantwoordelijkheid in de hoogste mate scherp en tegelijk leert zien, wat God werkelijk vraagt.

Zoo heeft de zending binnen Luthers gezichts-

kring haar eigen plaats. Tot de Zendingstaak is het bij hem niet gekomen. Het zijn nog maar zendingsgedachten, maar hij heeft daarmee het fundament gelegd, waarop latere geslachten hun zendingswerk optrokken.

Z.

J. v. d. L.

UIT DE BUITENLANDSCHE KERKEN

Een Amerikaansche Synode in zitting.

IV.

De Wezeman-zaak. In onze laatste bijdrage voor „De Reformatie“ maakten wij melding van ons plan om nog een artikel te schrijven over de zoogenaamde „Wezeman-zaak“. Reeds driemaal in de geschiedenis der Christian Reformed Church waren er, wat men in het Engelsch noemt: „Heresy trials“, of ketterij-processen. De eerste van die betrof Dr H. Bultema, beschuldigd van afwijkingen op twee punten in zijn premillennialistische leer. Het gold in zijn geding het Koningchap van Jezus en de eenheid van het volk Gods van het Oude en het Nieuwe Testament.

Later kwam er een dergelijke „trial“ op betreffende een der Professoren, destijds verbonden aan Calvin Seminary en ook van modernistische leer beschuldigd.

Het derde „heresy trial“ gold den bekenden Ds H. Hoeksema, en diens leer omtrent de algemeene genade. De Synode poneerde destijds drie stellingen die zeker ook aan het „Reformatie“-publiek wel bekend zijn, zoodat ik daar nu niet op in ga.

In al de bovengenoemde „heresy trials“ weigerde men zich te onderwerpen aan de uitspraak der Synode, wat natuurlijk in die gevallen op scheuring uitlep. Hoe zou het nu gaan in betrekking tot Dr Wezeman? Er was heel wat gebed omdat er zeer veel op het spel stond. Met name in de wereldstad Chicago waar de situatie bij velen onzes volks „tense“ was.

Voor hen in Nederland, die dat niet mogen weten, zij kortelijk gesommeerd, dat de boven genoemde zaak opkwam door beschuldiging, dat het hoofd van een onzer inrichtingen voor middelbaar christelijk onderwijs in Chicago, modernistische stellingen leerde. Dat hoofd is Dr. F. H. Wezeman, die nadat hij gradueerde als advocaat, candidaat werd in de theologie, en daarna geordend als predikant, en dienst deed in verband met de destijds bestaande inrichting voor middelbaar onderwijs te Grundy Center, Iowa. Vandaar ging hij naar Chicago, waar hij het hoofd werd van de reeds genoemde inrichting, die onder hem zeer opbloede.

De Synode van 1936 benoemde eene commissie om de Classis waaronder Dr. Wezeman ressorteerde, bij te staan in het onderzoek van zijne leer, zooals vervat in zekere „Notes“, die hij geprepareerd had voor zijne scholieren. Die Notes waren heel uitgebreid; naar onze meening veel te uitgebreid, voor jongens en meisjes die een inrichting van middelbaar onderwijs bezochten. Maar dat doet hier niets ter zake.

Wat beschuldigingen uitlokte was, dat er in die „Notes“ allerlei elementen waren, die streken met onze Gereformeerde Belijdenis. Na nauwkeurig, en naar wij overtuigd zijn, onpartijdig onderzoek door een bevoegde commissie, waaronder twee hoogleraren van Calvin Seminary, werden vier punten van beschuldiging voor de Synode gelegd. Het eerste punt was, dat de Notes eene valsche evolutionistische beschouwing bevatten van de ontwikkeling van de openbaring en van den godsdienst van het oude Israël.

Dat bleek — we geven hier de vertaling van Ds H. Keegstra in „De Wachter“ — allereerst omtrent Dr. Wezemans leer omtrent „de godheid van Yahweh“. Hij leerde:

„In de dagen van Amos hield het volk Yahweh als één van de vele goden. Hoewel ze geloofden, dat Hij de ware God van Israël was, erkenden ze ook Bel en Nabu als goden van de Babyloniërs; Chemos als de god der Moabieten; Dagon als de god der Filistijnen; enz. Natuurlijk, een getrouw onderdaan van Yahweh was niet verondersteld eenige dier vreemde goden te vereeren, maar de vroege Hebreërs waren vast overtuigd, dat ze in die landen woonden, gelijk Yahweh woonde in Kanaän. Deze vereering van één god, vergezeld van het geloof aan het bestaan van vele goden wordt genoemd „monolatrie“.

„Amos' onderricht aangaande Yahweh gaf de nekslag aan de bestaande monolatrie. Indien de centrale kwaliteit van Yahweh gerechtigheid was, dan moest hij alwetend en alomtegenwoordig zijn, om die gerechtigheid te laten gelden. Amos aarzelde niet, om Damascus en Assyrië te begrijpen onder de morele jurisdictie van Yahweh. In de eerste hoofdstukken van zijn boek zag Amos al de volken rondom Palestina onderworpen aan dezelfde straf door het recht en de gerechtigheid door Yahweh geboden, te schenden. Bovendien, de oneenzijdigheid van Yahweh aanduidende, was het ook Amos' geloof, dat de morele wil van Yahweh eindelijk de plaats van de wil aller andere goden had ingenomen. Yahweh is meer dan slechts één der goden — hij is de hoogste god. Hij is niet slechts nationaal, maar God in den zin als wij

dit nu verstaan. Deze idee is uitgedrukt in den naam „God der heirscharen“. Het had betrekking op het heelal dat Yahweh had geschapen en waarover hij regeerde. (Zie Amos IV, 13). Met dezen stap was het ethische monotheïsme bereikt.“

Bovenstaande werd terecht verklaard te zijn in strijd met Art. 3 van onze Belijdenis, Heidelb. Cat., vraag 19, en met de Schrift.

Ten tweede gaven de „Notes“ blijken van een naturalistische beschouwing van de openbaring. Zoo werd geleerd door Dr Wezeman:

„Het schijnt, alsof het doel van God, geestelijk medegedeeld aan den profeet, door zijne verbeeldingskracht is overgezet in deze symbolische figuren, en alleen dan is zijn toepassing op actuele aangelegenheden te begrijpen. Dit proces behoort blijkbaar tot het type van geesten (mind) die allereerst denken in beelden (pictures), gelijk gezegd wordt dat schepende geesten vaak doen. Vooral wanneer het subject is van groote maar onduidelijke beweging in den geest des menschen of van gebeurtenissen, die ver in de toekomst liggen, kunnen we verstaan, waarom een symbool het eenige voertuig is voor de ontvangst maar ook voor de uitdrukking van de boodschap.“

In deze passage maakt Dr Wezeman het vizioen, dat één van de voornaamste middelen der openbaring is, het product van den profeet.

„Hij (Amos) deed de waarheid van zijne beweringen niet berusten op wonderen, noch op een boek, maar op geweten en geschiedenis. Hij was één van de eersten, die ontdekte, dat Gods gunst beteekent tucht voor dienst, niet het gemak in voorspoed.“

Doch er werd terecht geconstateerd door de bovenbedoelde Commissie, dat Amos deze bijzondere verzekering deed berusten op „Zoo zegt de Heere“, hetgeen duidelijk blijkt uit Amos 5:16: „Daarom zoo zegt Jehova, de God der heirscharen, de Heere“.

Dr Wezemans leer is dus in strijd met Art. 3 onzer belijdenis en andere uitspraken uit de profetie van Amos.

In de derde plaats waren er in de Notes passages gevonden inhoudende voorstellingen in tegenspraak met het Gereformeerd geloof in de inspiratie der H. Schrift. O.a. leerde hij, dat de instelling van den Grooten Verzoendag post-Mozaisch was.

In betrekking tot dit punt werd aangeleend, dat Dr Wezemans voorstellingen strekten met Art. V en Art. VII onzer Belijdenis.

Een vierde soort passages werd genoemd als blijken gevend van ethische voorstellingen van den weg der zaligheid en een corresponderende verklaring van het kruis, welke erg defectief en eenzijdig zijn en als zoodanig niet in overeenstemming met onze Belijdenisschriften en de Schrift.

Dr Wezeman diende een verklaring en verdediging in eindigende met de woorden:

„Broeders, ik heb mijne eerlijke en openhartige reactie gegeven op de artikelen in het synodale rapport vervaardigd door de Synodale Commissie is van oordeel, dat ik valsche leeringen onderwezen heb. Als ik denk aan de definitie van valsche leer, zooals gegeven door Dr Herman Bavinck in zijn Geref. Dogm., 2de uitgaaf, deel IV, p. 347, en aanvaard door Joh. Jansen in zijn „De Kerkenordening“, p. 338, dan kan ik niet toestemmen. Dan moet ik herhalen, dat ik geen valsche leer onderwezen heb.“

Echter, de vertolking der Synodale Commissie van valsche leer is blijkbaar anders. Zij zeggen, Agenda, p. 66, „Valsche leeringen zijn onderwijzingen, die ingaan tegen den Bijbel en onze belijdenisschriften. De onderwijzing van valsche leer behoeft niet noodzakelijk opzettelijk en overwogen te zijn, maar kan ook onopzettelijk wezen. Echter het ééne type gaat gemakkelijker in het andere over, wanneer vastgehouden wordt, nadat de foutieve leerings zijn aangewezen.“

Met de reservatie, dat mijne onderwijzing van de gecritiseerde passages niet opzettelijk en overwogen was, maar onopzettelijk, kan ik instemmen met het oordeel van de Commissie, dat hunne definitie van toepassing is op sommige van de passages in mijn notes en daarmee tot de onderwijzing van valsche leer stelt. Dit betreurt ik ten diepste. Ik verwerp (repudiate) wat in de notes onverenigbaar is met Schrift en Belijdenisschriften. Ik vertrouw, dat deze verklaring den weg zal openen voor eene finale vereffening. Met eerbied onderworpen,

(was geteekend) F. H. WEZEMAN.

We laten nu verder „De Wachter“ spreken.

„Na deze verdediging en openhartige verklaring van Dr Wezeman gehoord te hebben, stond de Synode ten slotte voor het gewichtige oogenblik van de eindbeslissing. De groote belangrijkheid daarvan werd door allen beseft. Men gevoelde behoefte aan het gebed, aler men Dr Wezeman zich liet afzonderen, om zijn beslissend antwoord op te stellen en aan de Synode mede te deelen. Op gepaste wijze ging de president der vergadering voor in gebed. Daarna verwijderde Dr Wezeman zich, om zijn beslissend antwoord voor te bereiden.“

Na eenigen tijd keerde hij terug en las het volgende antwoord voor:

„Eerwaarde Broeders,

Ik heb uwe communicatie ontvangen. Het feit is u bekend, dat ik herhaaldelijk heb verklaard, dat mijn vele „Bible Courses“ eenige weinige verklaringen bevatten, die verkeerd zijn. De Synode veroordeelt deze passages. Ik onderschrijf het oordeel, door de Synode over deze passages geveld en verwerp hierna de onderwijzing, daarin veroordeeld, als zijnde in tegenspraak met het Woord van God en de Belijdenis.“

(Was geteekend) F. H. WEZEMAN.

Met vij
woord al
Daar w
heid, die
lofzang:.

Dat is z
zaak, en
formatie
sluiten m
der Kerk
te stellen
een bevr
scheuring
Het pla
vergader
met Sherr
dat er al
Kerken
ons, zoo
sing te b
lijkerwijze
in den S
hanna Ve
Evenzee
plan om
in den St

Grand E

Dr K. S
Zuid“:

Dat nu
gebied oc
waarbij
zei of da
daarin zi
Maar w
van de r
schier en
te verwor
de leidin
teeren. O
napraten
geslacht
aan hem
Nu zou
teel te o
In de
niet zoo
en werd
dogmatic
literatur
grondged
ticus.

De pay
den hoog
Aan wa
standiger
aan een
niet toe
Een tw
vrijwel
aangaat
men van
laatste w
zoo wel,
Maar in
een class
de theol
ouderling
de candi
gebeur
dus elka
in kwest

„De Wa
kondiging
woordige F

Toen is
Troelstra
acht mij
demonstr
gesproken
ring af
die in h
vinden, c
delijk te
Zoo ons
tie aan e
lijk med
monarch
van het
trof, kon
hoord!

Natuur
blijde va
volgde g
geerd“, z
Dat wa
En nu
De soc
Woensda
tenis ver
lezers w
prinses J
gedaan!